
Natya Shastra Chapter 18

नाट्यशास्त्रं अध्यायः 18

Document Information

Text title : naaTyashaastra adhyaaya 18 dasharuupaniirupaNaM

File name : natya18.itx

Category : nATyashAstra, major_works, bharata

Location : doc_z_misc_major_works

Author : Sage Bharata

Transliterated by : Sowmya Krishnapur krsowmya at yahoo.com

Proofread by : Sowmya Krishnapur krsowmya at yahoo.com are needed for devanaagarii output and formatting.

Latest update : November 22, 2006

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

March 24, 2024

sanskritdocuments.org

ನಾಟ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಂ ಅಧ್ಯಾಯಃ 18

.. ಶ್ರೀರಸ್ತು ..

ಭರತಮುನಿಪ್ರಣೀತಂ ನಾಟ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಂ

ಅಥ ಅಷ್ಟಾದಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ವರ್ತಮಯಿಷ್ಯಾಮ್ಯಹಂ ವಿಪ್ರಾ ದಶರೂಪವಿಕಲ್ಪನಂ .

ನಾಮತಃ ಕರ್ಮತಶ್ಚೈವ ತಥಾ ಚೈವ ಪ್ರಯೋಗತಃ .. 1..

ನಾಟಕಂ ಸಪ್ರಕರಣಮಂಕೋ ವ್ಯಾಯೋಗ ಏವ ಚ .

ಭಾಣಃ ಸಮವಕಾರಶ್ಚ ವೀಧೀ ಪ್ರಹಸನಂ ಡಿಮಃ .. 2..

ಈಹಾಮೃಗಶ್ಚ ವಿಜ್ಞೇಯಾ ದಶೇಮೇ ನಾಟ್ಯಲಕ್ಷಣೇ .

ಏತೇಷಾಂ ಲಕ್ಷಣಮಹಂ ವ್ಯಾಖ್ಯಾಸ್ಯಾಮ್ಯನುಪೂರ್ವಶಃ .. 3..

ಸರ್ವೇಷಾಮೇವ ಕಾವ್ಯಾನಾಂ ಮಾತೃಕಾ ವೃತ್ತಯಃ ಸ್ಮೃತಾಃ .

ಆಭ್ಯೋ ವಿನಿಸೃತಂ ಹ್ಯೇತದ್ದಶರೂಪಂ ಪ್ರಯೋಗತಃ .. 4..

ಜಾತಿಭಿಃ ಶ್ರುತಿಭಿಶ್ಚೈವ ಸ್ವರಾ ಗ್ರಾಮತ್ವಮಾಗತಾಃ .

ಯಥಾ ತಥಾ ವೃತ್ತಿಭೇದೈಃ ಕಾವ್ಯಬಂಧಾ ಭವಂತಿ ಹಿ .. 5..

ಗ್ರಾಮೌ ಪೂರ್ಣಸ್ವರೌ ದ್ವೌ ತು ಯಥಾ ವೈ ಷಡ್ಜಮಧ್ಯಮೌ .

ಸರ್ವವೃತ್ತಿವಿನಿಷ್ಪನ್ನೌ ಕಾವ್ಯಬಂಧೌ ತಥಾ ತ್ವಿಮೌ .. 6..

ಜ್ಞೇಯಂ ಪ್ರಕರಣಂ ಚೈವ ತಥಾ ನಾಟಕಮೇವ ಚ .

ಸರ್ವವೃತ್ತಿವಿನಿಷ್ಪನ್ನಂ ನಾನಾಬಂಧಸಮಾಶ್ರಯಂ .. 7..

ವೀಧೀ ಸಮವಕಾರಶ್ಚ ತಥೇಹಾಮೃಗ ಏವ ಚ .

ಉತ್ಪ್ರಾಪ್ತಿಕಾಂಕೋ ವ್ಯಾಯೋಗೋ ಭಾಣಃ ಪ್ರಹಸನಂ ಡಿಮಃ .. 8..

ಕೈಶಿಕೀವೃತ್ತಿಹೀನಾನಿ ರೂಪಾಣ್ಯೇತಾನಿ ಕಾರಯೇತ್ .

ಅತ ಊರ್ಧ್ವಂ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಕಾವ್ಯಬಂಧವಿಕಲ್ಪನಂ .. 9..

ಪ್ರಖ್ಯಾತವಸ್ತುವಿಷಯಂ ಪ್ರಖ್ಯಾತೋದಾತ್ತನಾಯಕಂ ಚೈವ .

ರಾಜರ್ಷಿವಂಶ್ಯಚರಿತಂ ತಥೈವ ದಿವ್ಯಾಶ್ರಯೋಪೇತಂ .. 10..

ನಾನಾವಿಭೂತಿಭಿಯುತಮೃದ್ಧಿವಿಲಾಸಾದಿಭಿರ್ಗುಣೈಶ್ಚೈವ .

ಅಂಕಪ್ರವೇಶಕಾಡ್ಯಂ ಭವತಿ ಹಿ ತನ್ನಾಟಕಂ ನಾಮ .. 11..

ನೃಪತೀನಾಂ ಯಚ್ಚರಿತಂ ನಾನಾರಸಭಾವಚೇಷ್ಟಿತಂ ಬಹುಧಾ .

ಸುಖದುಃಖೋತ್ಪತ್ತಿಕೃತಂ ಭವತಿ ಹಿ ತನ್ನಾಟಕಂ ನಾಮ .. 12..
 ಅಸ್ಯಾವಸ್ಥೋಪೇತಂ ಕಾರ್ಯಂ ಪ್ರಸಮೀಕ್ಷ್ಯ ಬಿಂದುವಿಸ್ತಾರಾತ್ .
 ಕರ್ತವ್ಯೋಽಜ್ಞಃ ಸೋಽಪಿ ತು ಗುಣಾನ್ವಿತಂ ನಾಟ್ಯತತ್ತ್ವಜ್ಞಿಃ .. 13..
 ಅಂಕ ಇತಿ ರೂಢಿಶಬ್ದೋ ಭಾವೈಶ್ಚ ರಸೈಶ್ಚ ರೋಹಯತ್ಯರ್ಥಾನ್ .
 ನಾನಾವಿಧಾನಯುಕ್ತೋ ಯಸ್ಮಾತ್ಸ್ಮಾಧ್ಯವೇದಂಕಃ .. 14..
 ಅಂಕಸಮಾಪ್ತಿಃ ಕಾರ್ಯಾ ಕಾವ್ಯಚ್ಛೇದೇನ ಬೀಜಸಂಹಾರಃ .
 ವಸ್ತುವ್ಯಾಪಿ ಬಿಂದುಃ ಕಾವ್ಯಸಮುತ್ಥೋಽತ್ರ ನಿತ್ಯಂ ಸ್ಯಾತ್ .. 15..
 ಯತ್ರಾರ್ಥಸ್ಯ ಸಮಾಪ್ತಿಯತ್ರ ಚ ಬೀಜಸ್ಯ ಭವತಿ ಸಂಹಾರಃ .
 ಕಿಂಚಿದವಲಗ್ನಬಿಂದುಃ ಸೋಽಜ್ಞ ಇತಿ ಸದಾವಗಂತವ್ಯಃ .. 16..
 ಯೇ ನಾಯಕಾ ನಿಗದಿತಾಸ್ತೇಷಾಂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಚರಿತಸಂಯೋಗಃ .
 ನಾನಾವಸ್ಥೋಪೇತಃ ಕಾರ್ಯಸ್ತ್ವಂಕೋಽವಿಪ್ರಕೃಷ್ಟಸ್ತು .. 17..
 ನಾಯಕದೇವೀಗುರುಜನಪುರೋಹಿತಾಮಾತ್ಮಸಾರ್ಥವಾಹಾನಾಂ .
 ನೈಕರಸಾಂತರವಿಹಿತೋ ಹ್ಯಂಕ ಇತಿ ಸ ವೇದಿತವ್ಯಸ್ತು .. 18..
 ಪಂಚಾಕ್ಷರಾ ದಶಪರಾ ಹ್ಯಂಕಾಃ ಸ್ತುರ್ನಾಟಕೇ ಪ್ರಕರಣೇ ಚ .
 ನಿಷ್ಪ್ರಾಮಃ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಯಸ್ಮಿನ್ನಂಕಃ ಸ ವಿಜ್ಞೇಯಃ .. 19..
 ಕ್ರೋಧಪ್ರಸಾದಶೋಕಾಃ ಶಾಪೋತ್ಸರ್ಗೋಽಥ ವಿದ್ರವೋದ್ವಾಹೌ .
 ಅದ್ಭುತಸಂಭವದರ್ಶನಮಂಕೇ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಜಾನಿ ಸ್ಯುಃ .. 20..
 ಏಕದಿವಸಪ್ರವೃತ್ತಃ ಕಾರ್ಯಸ್ತ್ವಂಕೋಽರ್ಥಬೀಜಮಧಿಕೃತ್ಯ .
 ಆವಶ್ಯಕಕಾರ್ಯಾಣಾಮವಿರೋಧೇನ ಪ್ರಯೋಗೇಷು .. 21..
 ಏಕಾಂಕೇನ ಕದಾಚಿದ್ಭಹೂನಿ ಕಾರ್ಯಾಣಿ ಯೋಜಯೇದ್ಧೀಮಾನ್ .
 ಆವಶ್ಯಕಾವಿರೋಧೇನ ತತ್ರ ಕಾವ್ಯಾನಿ ಕಾರ್ಯಾಣಿ .. 22..
 ರಂಗಂ ತು ಯೇ ಪ್ರವಿಷ್ಟಾಃ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಭವತಿ ತತ್ರ ನಿಷ್ಪ್ರಾಮಃ .
 ಬೀಜಾರ್ಥಯುಕ್ತಿಯುಕ್ತಂ ಕೃತ್ವಾ ಕಾವ್ಯಂ ಯಥಾರ್ಥರಸಂ .. 23..
 ನ ಬಹೂನೀಹ ಕಾರ್ಯಾಣಿ ತ್ವೇಕಾಂಕೇ ವಿನಿಯೋಜಯೇತ್ .
 ಆವಶ್ಯಕಾನಾಂ ಕಾರ್ಯಾಣಾಂ ವಿರೋಧೋ ಹಿ ತಥಾ ಭವೇತ್ .. 24..
 ಜ್ಞಾತ್ವಾ ದಿವಸಾವಸ್ಥಾಂ ಕ್ಷಣಯಾಮಮುಹೂರ್ತಲಕ್ಷಣೋಪೇತಾಂ .
 ವಿಭಜೇತ್ಸರ್ವಮಶೇಷಂ ಪೃಥಕ್ಪೃಥಕ್ಕಾವ್ಯಮಂಕೇಷು .. 25..
 ದಿವಸಾವಸಾನಕಾರ್ಯಂ ಯದ್ಯಂಕೇ ನೋಪಪದ್ಯತೇ ಸರ್ವಂ .
 ಅಂಕಚ್ಛೇದಂ ಕೃತ್ವಾ ಪ್ರವೇಶಕೈಸ್ತದ್ವಿಧಾತವ್ಯಂ .. 26..
 ವಿಪ್ರಕೃಷ್ಟಂ ತು ಯೋ ದೇಶಂ ಗಚ್ಛೇತ್ಕಾರ್ಯವಶಾನುಗಃ .
 ಅಂಕಚ್ಛೇದೇಽಥ ಸಂಕ್ಷೇಪಾನಿರ್ದಿಶೇತ್ತಂ ಪ್ರವೇಶಕೈಃ .. 27..

ಸನ್ನಿಹಿತನಾಯಕೋಽಜ್ಯಃ ಕರ್ತವ್ಯೋ ನಾಟಕೇ ಪ್ರಕರಣೇ ವಾ .
 ಪರಿಜನಕಥಾನುಬಂಧಃ ಪ್ರವೇಶಕೋ ನಾಮ ವಿಜ್ಞೇಯಃ .. 28..
 ಪ್ರಕರಣನಾಟಕವಿಷಯೇ ಪಂಚಾದ್ಯಾ ದಶಪರಾ ಭವಂತ್ಯಂಕಾಃ .
 ಅಂಕಾಂತರಸಂಧಿಷು ಚ ಪ್ರವೇಶಕಾಸ್ತೇಷು ತಾವಂತಃ .. 29..
 ಅನಯೋರಂತರವಿಹಿತಃ ಪ್ರವೇಶಕೋಽರ್ಧಕ್ರಿಯಾಂ ಸಮಭಿವೀಕ್ಷ್ಯ .
 ಸಂಕ್ಷೇಪಾರ್ಥಃ ಸಂಧಿಷ್ಟಾರ್ಥಾನಾಂ ಸಂವಿಧಾತವ್ಯಃ .. 30..
 ಅಂಕಚ್ಛೇದಂ ಕೃತ್ವಾ ಮಾಸಕೃತಂ ವರ್ಷಸಂಚಿತಂ ವಾಪಿ .
 ತತ್ಸರ್ವಂ ಕರ್ತವ್ಯಂ ವರ್ಷಾದೂರ್ಧ್ವಂ ನ ತು ಕದಾಚಿತ್ .. 31..
 ಯಃ ಕಶ್ಚಿತ್ಕಾರ್ಯವಶಾದ್ಗಚ್ಛತಿ ಪುರುಷಃ ಪ್ರಕೃಷ್ಟಮಧ್ವಾನಂ .
 ತತ್ರಾಪ್ಯಂಕಚ್ಛೇದಃ ಕರ್ತವ್ಯಃ ಪೂರ್ವವತ್ತಜ್ಞೈಃ .. 32..
 ಅಂಕಾಂತರಾನುಸಾರೀ ಸಂಕ್ಷೇಪಾರ್ಥಮಧಿಕೃತ್ಯ ಬಿಂದೂನಾಂ .
 ಪ್ರಕರಣನಾಟಕವಿಷಯೇ ಪ್ರವೇಶಕಃ ಸಂವಿಧಾತವ್ಯಃ .. 33..
 ನೋತ್ತಮಮಧ್ಯಮಪುರುಷೈರಾಚರಿತೋ ನಾಪ್ಯುದಾತ್ತವಚನಕೃತಃ .
 ಪ್ರಾಕೃತಭಾಷಾಚಾರಃ ಪ್ರಯೋಗಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯಃ .. 34..
 ಕಾಲೋತ್ಥಾನಗತಿರಸೌ ವ್ಯಾಖ್ಯಾಸಂರಂಭಕಾರ್ಯವಿಷಯಾಣಾಂ .
 ಅರ್ಥಾಭಿಧಾನಯುಕ್ತಃ ಪ್ರವೇಶಕಃ ಸ್ಯಾದನೇಕಾರ್ಥಃ .. 35..
 ಬಹ್ವಾಶ್ರಯಮಪಿ ಕಾರ್ಯಂ ಪ್ರವೇಶಕೈಃ ಸಂಕ್ಷಿಪೇಚ್ಚ ಸಂಧಿಷು ವಾ .
 ಬಹುಚೂರ್ಣಪದ್ಮೈರ್ಯುಕ್ತಂ ಜನಯತಿ ಖೇದಂ ಪ್ರಯೋಗಸ್ಯ .. 36..
 ಯತ್ರಾರ್ಥಸ್ಯ ಸಮಾಪ್ತಿನಃ ಭವತ್ಯಂಕೇ ಪ್ರಯೋಗಬಾಹುಲ್ಯಾತ್ .
 ವೃತ್ತಾಂತಸ್ವಲ್ಪಕಥೈಃ ಪ್ರವೇಶಕೈಃ ಸೋಽಭಿಧಾತವ್ಯಃ .. 37..
 ಯುದ್ಧಂ ರಾಜ್ಯಭ್ರಂಶೋ ಮರಣಂ ನಗರೋಪರೋಧನಂ ಚೈವ .
 ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾಣಿ ತು ನಾಂಕೇ ಪ್ರವೇಶಕೈಃ ಸಂವಿಧೇಯಾನಿ .. 38..
 ಅಂಕೇ ಪ್ರವೇಶಕೇ ಚ ಪ್ರಕರಣಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ನಾಟಕೇ ವಾಪಿ .
 ನ ವಧಃ ಕರ್ತವ್ಯಃ ಸ್ಯಾದ್ಯೋಽಭ್ಯುದಯೇ ನಾಯಕಃ ಖ್ಯಾತಃ .. 39..
 ಅಪಸರಣಮೇವ ಕಾರ್ಯಂ ಗ್ರಹಣಂ ವಾ ಸಂಧಿರೇವ ವಾ ಯೋಜ್ಯಃ .
 ಕಾವ್ಯಶ್ಲೇಷೈರ್ಬಹುಭಿಯಧಾರಸಂ ನಾಟ್ಯತತ್ತ್ವಜ್ಞೈಃ .. 40..
 ನ ಮಹಾಜನಪರಿವಾರಂ ಕರ್ತವ್ಯಂ ನಾಟಕಂ ಪ್ರಕರಣಂ ವಾ .
 ಯೇ ತತ್ರ ಕಾರ್ಯಪುರುಷಾಶ್ಚತ್ವಾರಃ ಪಂಚ ವಾ ತೇ ಸ್ಯುಃ .. 41..
 ಕಾರ್ಯಂ ಗೋಪುಚ್ಛಾಗ್ರಂ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಕಾವ್ಯಬಂಧಮಾಸಾದ್ಯ .
 ಯೇ ಚೋದಾತ್ತಾ ಭಾವಾಸ್ತೇ ಸರ್ವೇ ಪೃಷ್ಠತಃ ಕಾರ್ಯಾಃ .. 42..
 ಸರ್ವೇಷಾಂ ಕಾವ್ಯಾನಾಂ ನಾನಾರಸಭಾವಯುಕ್ತಿಯುಕ್ತಾನಾಂ .
 ನಿರ್ವಹಣೇ ಕರ್ತವ್ಯೋ ನಿತ್ಯಂ ಹಿ ರಸೋಽದ್ಭುತಸ್ತಜ್ಞೈಃ .. 43..

ನಾಟಕಲಕ್ಷಣಮೇತನ್ಮಯಾ ಸಮಾಸೇನ ಕೀರ್ತಿತಂ ವಿಧಿವತ್ .
ಪ್ರಕರಣಮತಃ ಪರಮಹಂ ಲಕ್ಷಣಯುಕ್ತ್ಯಾ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ .. 44..
ಯತ್ರ ಕವಿರಾತ್ಮಶಕ್ತ್ಯಾ ವಸ್ತು ಶರೀರಂ ಚ ನಾಯಕಂ ಚೈವ .
ಔತ್ಪತ್ತಿಕಂ ಪ್ರಕುರುತೇ ಪ್ರಕರಣಮಿತಿ ತದ್ಬುದ್ಧಿಜ್ಞೇಯಂ .. 45..
ಯದನಾರ್ಷಮಥಾಹಾರ್ಯಂ ಕಾವ್ಯಂ ಪ್ರಕರೋತ್ಯಭೂತಗುಣಯುಕ್ತಂ .
ಉತ್ಪನ್ನಬೀಜವಸ್ತು ಪ್ರಕರಣಮಿತಿ ತದಪಿ ವಿಜ್ಞೇಯಂ .. 46..
ಯನ್ನಾಟಕೇ ಮಯೋಕ್ತಂ ವಸ್ತು ಶರೀರಂ ಚ ವೃತ್ತಿಭೇದಾಶ್ಚ .
ತತ್ಪ್ರಕರಣೇಽಪಿ ಯೋಜ್ಯಂ ಸಲಕ್ಷಣಂ ಸರ್ವಸಂಧಿಷು ತು .. 47..
ವಿಪ್ರವಣಿಕ್ಸಚಿವಾನಾಂ ಪುರೋಹಿತಾಮಾತ್ಯಸಾರ್ಥವಾಹಾನಾಂ .
ಚರಿತಂ ಯನ್ನೈ ಕವಿಧಂ ಜ್ಞೇಯಂ ತತ್ಪ್ರಕರಣಂ ನಾಮ .. 48..
ನೋದಾತ್ತನಾಯಕಕೃತಂ ನ ದಿವ್ಯಚರಿತಂ ನ ರಾಜಸಂಭೋಗಂ .
ಬಾಹ್ಯಜನಸಂಪ್ರಯುಕ್ತಂ ತಜ್ಜ್ಞೇಯಂ ಪ್ರಕರಣಂ ತಜ್ಜ್ಞೇಯಂ .. 49..
ದಾಸವಿಟಶ್ರೇಷ್ಠಿಯುತಂ ವೇಶಸ್ತು ಪ್ರಚಾರಕಾರಣೋಪೇತಂ .
ಮಂದಕುಲಸ್ತ್ರೀಚರಿತಂ ಕಾವ್ಯಂ ಕಾರ್ಯಂ ಪ್ರಕರಣೇ ತು .. 50..
ಸಚಿವಶ್ರೇಷ್ಠಿಬ್ರಾಹ್ಮಣಪುರೋಹಿತಾಮಾತ್ಯಸಾರ್ಥವಾಹಾನಾಂ .
ಗೃಹವಾರ್ತಾ ಯತ್ರ ಭವೇನ್ನ ತತ್ರ ವೇಶ್ಯಾಂಗನಾ ಕಾರ್ಯಾ .. 51..
ಯದಿ ವೇಶಯುವತಿಯುಕ್ತಂ ನ ಕುಲಸ್ತ್ರೀ ಸಂಗಮೋಽಪಿ ಸ್ಯಾತ್ .
ಅಥ ಕುಲಜನಪ್ರಯುಕ್ತಂ ನ ವೇಶಯುವತಿರ್ಭವೇತ್ತತ್ರ .. 52..
ಯದಿ ವಾ ಕಾರಣಯುಕ್ತ್ಯಾ ವೇಶಕುಲಸ್ತ್ರೀಕೃತೋಪಚಾರಃ ಸ್ಯಾತ್ .
ಅವಿಕೃತಭಾಷಾಚಾರಂ ತತ್ರ ತು ಪಾರ್ಶ್ಯಂ ಪ್ರಯೋಕ್ತವ್ಯಂ .. 53..
ಮಧ್ಯಮಪುರುಷೈರ್ನಿತ್ಯಂ ಯೋಜ್ಯೋ ವಿಷ್ಣುಂಭಕೋಽತ್ರ ತತ್ತ್ವಜ್ಞೇಯಂ .
ಸಂಸ್ಕೃತವಚನಾನುಗತಃ ಸಂಕ್ಷೇಪಾರ್ಥಃ ಪ್ರವೇಶಕವತ್ .. 54..
ಶುದ್ಧಃ ಸಂಕೀರ್ಣೋ ವಾ ದ್ವಿವಿಧೋ ವಿಷ್ಣುಂಭಕೋಽಪಿ ಕರ್ತವ್ಯಃ .
ಮಧ್ಯಮಪಾತ್ರಃ ಶುದ್ಧಃ ಸಂಕೀರ್ಣೋ ನೀಚಮಧ್ಯಕೃತಃ .. 55..
ಅಂಕಾಂತರಾಲವಿಹಿತಃ ಪ್ರವೇಶಕೋಽರ್ಥಕ್ರಿಯಾಂ ಸಮಭಿವೀಕ್ಷ್ಯ .
ಸಂಕ್ಷೇಪಾತ್ಸಂಧೀನಾಮರ್ಥಾನಾಂ ಚೈವ ಕರ್ತವ್ಯಃ .. 56..
ಅನಯೋಶ್ಚ ಬಂಧಯೋಗಾದನ್ಯೋ ಭೇದಃ ಪ್ರಯೋಕ್ತಭಿಃ ಕಾರ್ಯಃ .
ಪ್ರಖ್ಯಾತಸ್ತಿ ತರೋ ವಾ ನಾಟಕಯೋಗೇ ಪ್ರಕರಣೇ ವಾ .. 57..
ಪ್ರಕರಣನಾಟಕಭೇದಾದುತ್ತಾದ್ಯಂ ವಸ್ತು ನಾಯಕಂ ನೃಪತಿಂ .
ಅಂತಃಪುರಸಂಗೀತಕಕನ್ಯಾಮಧಿಕೃತ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯಾ .. 58..
ಸ್ತ್ರೀಪ್ರಾಯಾ ಚತುರಂಕಾ ಲಲಿತಾಭಿನಯಾತ್ಮಿಕಾ ಸುವಿಹಿತಾಂಗೀ .

ಬಹುನ್ಯತ್ತಗೀತಪಾರ್ಶ್ವಾ ರತಿಸಂಭೋಗಾತ್ಮಿಕಾ ಚೈವ .. 59..
 ರಾಜೋಪಚಾರಯುಕ್ತಾ ಪ್ರಸಾದನಕ್ರೋಧದಂಭಸಂಯುಕ್ತಾ .
 ನಾಯಕದೇವೀದೂತೀ ಸಪರಿಜನಾ ನಾಟಿಕಾ ಜ್ಞೇಯಾ .. 60..
 ಅಂತರ್ಭಾವಗತಾ ಹ್ಯೇಷಾ ಭಾವಯೋರುಭಯೋರ್ಯತಃ .
 ಅತ ಏವ ದಶೈತಾನಿ ರೂಪಾಣೀತ್ಯುದಿತಾನಿ ವೈ .. 61..
 ಪ್ರಕರಣನಾಟಕಲಕ್ಷಣಮುಕ್ತಂ ವಿಪ್ರಾ ಮಯಾ ಸಮಾಸೇನ .
 ವಕ್ಷ್ಯಾಮ್ಯತಃ ಪರಮಹಂ ಲಕ್ಷಣಂ ಯುಕ್ತ್ಯಾ ಸಮವಕಾರಂ .. 62..
 ದೇವಾಸುರಬೀಜಕೃತಃ ಪ್ರಖ್ಯಾತೋದಾತ್ತನಾಯಕಶೈವ .
 ತ್ಯಂಕಸ್ತಥಾ ತ್ರಿಕಪಟಸ್ತ್ರಿವಿದ್ರವಃ ಸ್ಯಾತ್ತಿಶೃಂಗಾರಃ .. 63..
 ದ್ವಾದಶನಾಯಕಬಹುಲೋ ಹ್ಯಷ್ಟಾದಶನಾಡಿಕಾಪ್ರಮಾಣಶ್ಚ .
 ವಕ್ಷ್ಯಾಮ್ಯಸ್ಯಾಂಕವಿಧಿಂ ಯಾವತ್ಯೋ ನಾಡಿಕಾ ಯತ್ರ .. 64..
 ಅಂಕಸ್ತು ಸಪ್ರಹಸನಃ ಸವಿದ್ರವಃ ಸಕಪಟಃ ಸವೀಧೀಕಃ .
 ದ್ವಾದಶನಾಡೀವಿಹಿತಃ ಪ್ರಥಮಃ ಕಾರ್ಯಃ ತ್ರಿಯೋಪೇತಃ .. 65..
 ಕಾರ್ಯಸ್ತಥಾ ದ್ವಿತೀಯಃ ಸಮಾಶ್ರಿತೋ ನಾಡಿಕಾಶ್ಚತಸ್ತಸ್ತು .
 ವಸ್ತುಸಮಾಪನವಿಹಿತೋ ದ್ವಿನಾಡಿಕಃ ಸ್ಯಾತ್ಪ್ರತೀಯಸ್ತು .. 66..
 ನಾಡೀಸಂಜ್ಞಾ ಜ್ಞೇಯಾ ಮಾನಂ ಕಾಲಸ್ಯ ಯನ್ಮುಹೂರ್ತಾರ್ಥಂ .
 ತನ್ನಾಡಿಕಾಪ್ರಮಾಣಂ ಯಥೋಕ್ತಮಂಕೇಷು ಸಂಯೋಜ್ಯಂ .. 67..
 ಯಾ ನಾಡಿಕೇತಿ ಸಂಜ್ಞಾ ಕಾಲವಿಭಾಗೇ ತ್ರಿಯಾಭಿಸಂಪನ್ನಾ .
 ಕಾರ್ಯಾ ಚ ಸಾ ಪ್ರಯತ್ನಾದ್ಯಥಾ ಕ್ರಮೇಣೈವ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತಾ .. 68..
 ಅಂಕೋಽಜ್ಯಸ್ತ್ವನ್ಯಾರ್ಥಃ ಕರ್ತವ್ಯಃ ಕಾವ್ಯಬಂಧಮಾಸಾದ್ಯ .
 ಅರ್ಥಂ ಹಿ ಸಮವಕಾರೇ ಹ್ಯಪ್ರತಿಸಂಬಂಧಮಿಚ್ಛಂತಿ .. 69..
 ಯುದ್ಧಜಲಸಂಭವೋ ವಾ ವಾಯ್ವಗ್ನಿಗಜೇಂದ್ರಸಂಭ್ರಮಕೃತೋ ವಾ .
 ನಗರೋಪರೋಧಜೋ ವಾ ವಿಜ್ಞೇಯೋ ವಿಧ್ರವಸ್ತ್ರಿವಿಧಃ .. 70..
 ವಸ್ತುಗತಕ್ರಮವಿಹಿತೋ ದೇವವಶಾದ್ವಾ ಪರಪ್ರಯುಕ್ತೋ ವಾ .
 ಸುಖದುಃಖೋತ್ಪತ್ತಿಕೃತಸ್ತ್ರಿವಿಧಃ ಕಪಟೋಽತ್ರ ವಿಜ್ಞೇಯಃ .. 71..
 ತ್ರಿವಿಧಶ್ಚಾತ್ರ ವಿಧಿಜ್ಞೈಃ ಪೃಥಕ್ಪೃಥಕ್ಕಾರ್ಯವಿಹಿತಾರ್ಥಃ .
 ಶೃಂಗಾರಃ ಕರ್ತವ್ಯೋ ಧರ್ಮೇ ಚಾರ್ಥೇ ಚ ಕಾಮೇ ಚ .. 72..
 ಯಸ್ಮಿನ್ ಧರ್ಮಪ್ರಾಪಕಮಾತ್ಮಹಿತಂ ಭವತಿ ಸಾಧನಂ ಬಹುಧಾ .
 ವ್ರತನಿಯಮತಪೋಯುಕ್ತೋ ಜ್ಞೇಯೋಽಸೌ ಧರ್ಮಶೃಂಗಾರಃ .. 73..
 ಅರ್ಥಸ್ಯೇಚ್ಛಾಯೋಗಾದ್ಬಹುಧಾ ಚೈವಾರ್ಥತೋಽರ್ಥಶೃಂಗಾರಃ .
 ಸ್ತ್ರೀಸಂಪ್ರಯೋಗವಿಷಯೇಷ್ಟಾರ್ಥಾರ್ಥಾ ವಾ ರತಿಯತ್ರ .. 74..
 ಕನ್ಯಾವಿಲೋಭನಕೃತಂ ಪ್ರಾಪ್ತೌ ಸ್ತ್ರೀಪುಂಸಯೋಸ್ತು ರಮ್ಯಂ ವಾ .

ನಿಭೃತಂ ಸಾವೇಗಂ ವಾ ಯಸ್ಯ ಭವೇತ್ಕಾಮಶೃಂಗಾರಃ .. 75..
 ಉಷ್ಟಿಗ್ಗಾಯತ್ಯಾದೀನ್ಯನ್ಯಾನಿ ಚ ಯಾನಿ ಬಂಧಕುಟಿಲಾನಿ .
 ವೃತ್ತಾನಿ ಸಮವಕಾರೇ ಕವಿಭಿಸ್ತಾನಿ ಪ್ರಯೋಜ್ಯಾನಿ .. 76..
 ಏವಂ ಕಾರ್ಯಸ್ತಜ್ಞೇರ್ನಾನಾರಸಸಂಶ್ರಯಃ ಸಮವಕಾರಃ .
 ವಕ್ಷ್ಯಾಮ್ಯತಃ ಪರಮಹಂ ಲಕ್ಷಣಮೀಹಾಮೃಗಸ್ಯಾಪಿ .. 77..
 ದಿವ್ಯಾಪುರುಷಾಶ್ರಯಕೃತೋ ದಿವ್ಯಸ್ತ್ರೀಕಾರಣೋಪಗತಯುದ್ಧಃ .
 ಸುವಿಹಿತವಸ್ತುನಿಬದ್ಧೋ ವಿಪ್ರತ್ಯಯಕಾರಕಶ್ಚೈವ .. 78..
 ಉದ್ಧತಪುರುಷಪ್ರಾಯಃ ಸ್ತ್ರೀರೋಷಗ್ರಥಿತಕಾವ್ಯಬಂಧಶ್ಚ .
 ಸಂಕ್ಷೋಭವಿದ್ರವಕೃತಃ ಸಂಘೇಟಕೃತಸ್ತಥಾ ಚೈವ .. 79..
 ಸ್ತ್ರೀಭೇದನಾಪಹರಣಾವಮರ್ದನಪ್ರಾಪ್ತವಸ್ತುಶೃಂಗಾರಃ .
 ಈಹಾಮೃಗಸ್ತು ಕಾರ್ಯಃ ಸುಸಮಾಹಿತಕಾವ್ಯಬಂಧಶ್ಚ .. 80..
 ಯದ್ವ್ಯಾಯೋಗೇ ಕಾರ್ಯಂ ಯೇ ಪುರುಷಾ ವೃತ್ತಯೋ ರಸಾಶ್ಚೈವ .
 ಈಹಾಮೃಗೇಽಪಿ ತೇ ಸ್ಯುಃ ಕೇವಲಮಮರಸ್ತ್ರಿಯಾ ಯೋಗಃ .. 81..
 ಯತ್ರ ತು ವಧೇಪ್ಸಿತಾನಾಂ ವಧೋ ಹ್ಯುದಗ್ರೋ ಭವೇದ್ಧಿ ಪುರುಷಾಣಾಂ .
 ಕಿಂಚಿದ್ವ್ಯಾಜಂ ಕೃತ್ವಾ ತೇಷಾಂ ಯುದ್ಧಂ ಶಮಯಿತವ್ಯಂ .. 82..
 ಈಹಾಮೃಗಸ್ಯ ಲಕ್ಷಣಮುಕ್ತಂ ವಿಪ್ರಾಃ ಸಮಾಸಯೋಗೇನ .
 ಡಿಮಲಕ್ಷಣಂ ತು ಭೂಯೋ ಲಕ್ಷಣಯುಕ್ತ್ಯಾ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ .. 83..
 ಪ್ರಖ್ಯಾತವಸ್ತುವಿಷಯಃ ಪ್ರಖ್ಯಾತೋದಾತ್ತನಾಯಕಶ್ಚೈವ .
 ಷಡ್ರಸಲಕ್ಷಣಯುಕ್ತಶ್ಚತುರಂಕೋ ವೈ ಡಿಮಃ ಕಾರ್ಯಃ .. 84..
 ಶೃಂಗಾರಹಾಸ್ಯವರ್ಜಂ ಶೇಷೈಃ ಸರ್ವೈ ರಸೈಃ ಸಮಾಯುಕ್ತಃ .
 ದೀಪ್ತರಸಕಾವ್ಯಯೋನಿನಾರ್ನಾಭಾವೋಪಸಂಪನ್ನಃ .. 85..
 ನಿರ್ಘಾತೋಲ್ಕಾಪಾತ್ಮೈರುಪರಾಗೇಣೇಂದುಸೂರ್ಯಯೋರ್ಯುಕ್ತಃ .
 ಯುದ್ಧನಿಯುದ್ಧಾಧರ್ಷಣಸಂಘೇಟಕೃತಶ್ಚ ಕರ್ತವ್ಯಃ .. 86..
 ಮಾಯೇಂದ್ರಜಾಲಬಹುಲೋ ಬಹುಪುಸ್ತೋತ್ಥಾನಯೋಗಯುಕ್ತಶ್ಚ .
 ದೇವಭುಜಗೇಂದ್ರರಾಕ್ಷಸಯಕ್ಷಪಿಶಾಚಾವಕೀರ್ಣಶ್ಚ .. 87..
 ಷೋಡಶನಾಯಕಬಹುಲಃ ಸಾತ್ವತ್ಯಾರಭಟೀವೃತ್ತಿಸಂಪನ್ನಃ .
 ಕಾರ್ಯೋ ಡಿಮಃ ಪ್ರಯತ್ನಾನಾನಾಶ್ರಯಭಾವಸಂಪನ್ನಃ .. 88..
 ಡಿಮಲಕ್ಷಣಮಿತ್ಯುಕ್ತಂ ಮಯಾ ಸಮಾಸೇನ ಲಕ್ಷಣಾನುಗತಂ .
 ವ್ಯಾಯೋಗಸ್ಯ ತು ಲಕ್ಷಣಮತಃ ಪರಂ ಸಂಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ .. 89..
 ವ್ಯಾಯೋಗಸ್ತು ವಿಧಿಜ್ಞೈಃ ಕಾರ್ಯಃ ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾಯಕಶರೀರಃ .
 ಅಲ್ಪಸ್ತ್ರೀಜನಯುಕ್ತಸ್ತೇಕಾಹಕೃತಸ್ತಥಾ ಚೈವ .. 90..

ಬಹವಶ್ಚ ತತ್ರ ಪುರುಷಾ ವ್ಯಾಯಚ್ಛಂತೇ ಯಥಾ ಸಮವಕಾರೇ .
 ನ ಚ ದಿವ್ಯನಾಯಕಯುಕ್ತಃ ಕಾರ್ಯಸ್ವೀಕಾಂಕ ಏವಾಯಂ .. 91..
 ನ ಚ ದಿವ್ಯನಾಯಕಕೃತಃ ಕಾರ್ಯೋ ರಾಜರ್ಷಿನಾಯಕನಿಬದ್ಧಃ .
 ಯುದ್ಧನಿಯುದ್ಧಾಘರ್ಷಣಸಂಘರ್ಷಕೃತಶ್ಚ ಕರ್ತವ್ಯಃ .. 92..
 ಏವಂವಿಧಸ್ತು ಕಾರ್ಯೋ ವ್ಯಾಯೋಗೋ ದೀಪ್ತಕಾವ್ಯರಸಯೋನಿಃ .
 ವಕ್ಷ್ಯಾಮ್ಯತಃ ಪರಮಹಂ ಲಕ್ಷಣಮುತ್ಸೃಷ್ಟಾಂಕಸ್ಯ .. 93..
 ಪ್ರಖ್ಯಾತವಸ್ತುವಿಷಯಸ್ತ ಪ್ರಖ್ಯಾತಃ ಕದಾಚಿದೇವ ಸ್ಯಾತ್ .
 ದಿವ್ಯಪುರುಷೈರ್ವಿಯುಕ್ತಃ ಶೇಷೈರ್ಯುಕ್ತೋ ಭವೇತ್ಪುಂಭಿಃ .. 94..
 ಕರುಣರಸಪ್ರಾಯಕೃತೋ ನಿವೃತ್ತಯುದ್ಧೋದ್ಯತಪ್ರಹಾರಶ್ಚ .
 ಸ್ತ್ರೀಪರಿದೇವಿತಬಹುಲೋ ನಿರ್ವೇದಿತಭಾಷಿತಶ್ಚೈವ .. 95..
 ನಾನಾವ್ಯಾಕುಲಚೇಷ್ಟಃ ಸಾತ್ವತ್ವಾರಭಟಿಕೈಶಿಕೀಹೀನಃ .
 ಕಾರ್ಯಃ ಕಾವ್ಯವಿಧಿಜ್ಞೈಃ ಸತತಂ ಹ್ಯುತ್ಸೃಷ್ಟಿಕಾಂಕಸ್ತು .. 96..
 ಯದ್ಧಿವ್ಯನಾಯಕಕೃತಂ ಕಾವ್ಯಂ ಸಂಗ್ರಾಮಬಂಧವಧಯುಕ್ತಂ .
 ತದ್ಭಾರತೇ ತು ವರ್ಷೇ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಕಾವ್ಯಬಂಧೇಷು .. 97..
 ಕಸ್ಮಾದ್ಭಾರತಮಿಷ್ಟಂ ವರ್ಷೇಷ್ಟನೈಷು ದೇವವಿಹಿತೇಷು .
 ಹೃದ್ಯಾ ಸರ್ವಾ ಭೂಮಿಃ ಶುಭಗಂಧಾ ಕಾಂಚನೀ ಯಸ್ಮಾತ್ .. 98..
 ಉಪವನಗಮನಕ್ರೀಡಾ ವಿಹಾರನಾರೀರತಿಪ್ರಮೋದಾಃ ಸ್ಯುಃ .
 ತೇಷು ಹಿ ವರ್ಷೇಷು ಸದಾ ನ ತತ್ರ ದುಃಖಂ ನ ವಾ ಶೋಕಃ .. 99..
 ಯೇ ತೇಷಾಮಧಿವಾಸಾಃ ಪುರಾಣವಾದೇಷು ಪರ್ವತಾಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾಃ .
 ಸಂಭೋಗಸ್ತೇಷು ಭವೇತ್ಕರ್ಮಾರಂಭೋ ಭವೇದಸ್ಮಿನ್ .. 100..
 ಪ್ರಹಸನಮಪಿ ವಿಜ್ಞೇಯಂ ದ್ವಿವಿಧಂ ಶುದ್ಧಂ ತಥಾ ಸಂಕೀರ್ಣಂ .
 ಅಂಕಸ್ಯ ಲಕ್ಷಣಮಿದಂ ವ್ಯಾಖ್ಯಾತಮಶೇಷಯೋಗಮಾತ್ರಗತಂ .. 101..
 ಪ್ರಹಸನಮತಃ ಪರಂ ಸಲಕ್ಷಣಂ ಸಂಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ .
 ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ತಯೋರ್ಯುಕ್ತ್ಯಾ ಪೃಥಗ್ಪೃಥಗ್ಲಕ್ಷಣವಿಶೇಷಂ .. 102..
 ಭಗವತ್ತಾಪಸವಿಪ್ರೈರನ್ಯೈರಪಿ ಹಾಸ್ಯವಾದಸಂಬದ್ಧಂ .
 ಕಾಪುರುಷಸಂಪ್ರಯುಕ್ತಂ ಪರಿಹಾಸಾಭಾಷಣಪ್ರಾಯಂ .. 103..
 ಅವಿಕೃತಭಾಷಾಚಾರಂ ವಿಶೇಷಭಾವೋಪಪನ್ನಚರಿತಪದಂ .
 ನಿಯತಗತಿವಸ್ತುವಿಷಯಂ ಶುದ್ಧಂ ಜ್ಞೇಯಂ ಪ್ರಹಸನಂ ತು .. 104..
 ವೇಶ್ಯಾಚೇಟನಪುಂಸಕವಿಟಧೂರ್ತಾ ಬಂಧಕೀ ಚ ಯತ್ರ ಸ್ಯುಃ .
 ಅನಿಭೃತವೇಷಪರಿಚ್ಛದಚೇಷ್ಟಿತಕರಣೈಸ್ತು ಸಂಕೀರ್ಣಂ .. 105..
 ಲೋಕೋಪಚಾರಯುಕ್ತಾ ಯಾ ವಾರ್ತಾ ಯಶ್ಚ ದಂಭಸಂಯೋಗಃ .

ಸ ಪ್ರಹಸನೇ ಪ್ರಯೋಜ್ಯೋ ಧೂರ್ತಪ್ರವಿವಾದಸಂಪನ್ನಃ .. 106..
 ವೀಧ್ಯಂಗೈಃ ಸಂಯುಕ್ತಂ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಪ್ರಹಸನಂ ಯಥಾಯೋಗ್ಯಂ .
 ಭಾಣಸ್ಯಾಪಿ ತು ಲಕ್ಷಣಮತಃ ಪರಂ ಸಂಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ .. 107..
 ಆತ್ಮಾನುಭೂತಶಂಸೀ ಪರಸಂಶ್ರಯವರ್ಣನಾವಿಶೇಷಸ್ತು .
 ವಿವಿಧಾಶ್ರಯೋ ಹಿ ಭಾಣೋ ವಿಜ್ಞೇಯಸ್ತೈಕಹಾರ್ಯಶ್ಚ .. 108..
 ಪರವಚನಮಾತ್ಮಸಂಸ್ಥಂ ಪ್ರತಿವಚನೈರುತ್ತಮೋತ್ತಮಗ್ರಥಿತ್ಯೈಃ .
 ಆಕಾಶಪುರುಷಕಥಿತ್ಯೈರಂಗವಿಕಾರೈರಭಿನಯೈಶ್ಚೈವ .. 109..
 ಧೂರ್ತವಿಟಸಂಪ್ರಯೋಜ್ಯೋ ನಾನಾವಸ್ಥಾಂತರಾತ್ಮಕಶ್ಚೈವ .
 ಏಕಾಂಕೋ ಬಹುಚೇಷ್ಟಃ ಸತತಂ ಕಾರ್ಯೋ ಬುದ್ಧೈರ್ಭಾರಣಃ .. 110..
 ಭಾಣಸ್ಯಾಪಿ ಹಿ ನಿಖಿಲಂ ಲಕ್ಷಣಮುಕ್ತಂ ತಥಾಗಮಾನುಗತಂ .
 ವೀಧ್ಯಾಃ ಸಂಪ್ರತಿ ನಿಖಿಲಂ ಕಥಯಾಮಿ ಯಥಾಕ್ರಮಂ ವಿಪ್ರಾಃ .. 111..
 ಸರ್ವರಸಲಕ್ಷಣಾಥ್ಯಾ ಯುಕ್ತಾ ಹ್ಯಂಗೈಸ್ತಯೋದಶಭಿಃ .
 ವೀಧೀ ಸ್ಯಾದೇಕಾಂಕಾ ತಥೈಕಹಾರ್ಯಾ ದ್ವಿಹಾರ್ಯಾ ವಾ .. 112..
 ಅಧಮೋತ್ತಮಮಧ್ಯಾಭಿಯುಕ್ತಾ ಸ್ಯಾತ್ಪ್ರಕೃತಿಭಿಸ್ತಿಸ್ತಭಿಃ .
 ಉದ್ಧಾತ್ಯಕಾವಲಗಿತಾವಸ್ಪಂದಿತನಾಲ್ಯಸತ್ಪ್ರಲಾಪಾಶ್ಚ .. 113..
 ವಾಕ್ಯೇಲ್ಯಥ ಪ್ರಪಂಚೋ ಮೃದವಾಧಿಬಲೇ ಭಲಂ ತ್ರಿಗತಂ .
 ವ್ಯಾಹಾರೋ ಗಂಡಶ್ಚ ತ್ರಯೋದಶಾಂಗಾನ್ಯುದಾಹೃತಾನ್ಯಸ್ಯಾಃ .. 114..
 ಅಥ ವೀಧೀ ಸಂಪ್ರೋಕ್ತಾ ಲಕ್ಷಣಮೇಷಾಂ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ .
 ಪದಾನಿ ತ್ವಗತಾರ್ಥಾನಿ ಯೇ ನರಾಃ ಪುನರಾದರಾತ್ .. 115..
 ಯೋಜಯಂತಿ ಪದೈರನ್ಯೈಸ್ತದುದ್ಧಾತ್ಯಕಮುಚ್ಯತೇ .
 ಯತ್ರಾನ್ಯಸ್ಮಿನ್ ಸಮಾವೇಶ್ಯ ಕಾರ್ಯಮನ್ಯತ್ಪ್ರಸಾಧ್ಯತೇ .. 116..
 ತಚ್ಚಾವಲಗಿತಂ ನಾಮ ವಿಜ್ಞೇಯಂ ನಾಟ್ಯಯೋಕ್ತಭಿಃ .
 ಆಕ್ಷಿಪ್ತೇರ್ಥೇ ತು ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿಚ್ಛುಭಾಶುಭಸಮುತ್ಥಿತೇ .. 117..
 ಕೌಶಲಾದುಚ್ಯತೇನ್ಯೋರ್ಧಸ್ತದವಸ್ಪಂದಿತಂ ಭವೇತ್ .
 ಹಾಸ್ಯೇನೋಪಗತಾರ್ಥಪ್ರಹೇಲಿಕಾ ನಾಲಿಕೇತಿ ವಿಜ್ಞೇಯಾ .. 118..
 ಮೂರ್ಖಜನಸನ್ನಿಹರ್ಷೇ ಹಿತಮಪಿ ಯತ್ರ ಪ್ರಭಾಷತೇ ವಿದ್ವಾನ್ .
 ನ ಚ ಗೃಹ್ಯತೇಸ್ಯ ವಚನಂ ವಿಜ್ಞೇಯೋಸತ್ಪ್ರಲಾಪೋಸೌ .. 119..
 ಏಕದ್ವಿಪ್ರತಿವಚನಾ ವಾಕ್ಯೇಲೀ ಸ್ಯಾತ್ಪ್ರಯೋಗೇಽಸ್ಮಿನ್ .
 ಯದಸದ್ಭೂತಂ ವಚನಂ ಸಂಸ್ತವಯುಕ್ತಂ ದ್ವಯೋಃ ಪರಸ್ಪರಂ ಯತ್ತು .. 120..
 ಏಕಸ್ಯ ಚಾರ್ಥಹೇತೋಃ ಸ ಹಾಸ್ಯಜನನಃ ಪ್ರಪಂಚಃ ಸ್ಯಾತ್ .
 ಯತ್ರಾರಣಾದ್ ಗುಣಾನಾಂ ದೋಷೀಕರಣಂ ಭವೇದ್ವಿವಾದಕೃತಂ .. 121..

ದೋಷಗುಣೀಕರಣಂ ವಾ ತನ್ಮೃದವಂ ನಾಮ ವಿಜ್ಞೇಯಂ .
ಪರವಚನಮಾತ್ಮನಶ್ಚೋತ್ತರೋತ್ತರಸಮುದ್ಭವಂ ದ್ವಯೋರ್ಯತ್ರ .. 122..
ಅನ್ಯೋನ್ಯಾರ್ಥವಿಶೇಷಕಮಧಿಬಲಮಿತಿ ತದ್ ಬುದ್ಧೈರ್ಜ್ಞೇಯಂ .
ಅನ್ಯಾರ್ಥಮೇವ ವಾಕ್ಯಂ ಛಲಮಭಿಸಂಧಾನಹಾಸ್ಯರೋಷಕರಂ .. 123..
ಶ್ರುತಿಸಾರೂಪ್ಯಾದ್ಯಸ್ಮಿನ್ ಬಹವೋಽರ್ಥಾ ಯುಕ್ತಿಭಿರ್ನಿಯುಜ್ಯಂತೇ .
ಯದ್ಧಾಸ್ಯಮಹಾಸ್ಯಂ ವಾ ತತ್ತಿಗತಂ ನಾಮ ವಿಜ್ಞೇಯಂ .. 124..
ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವೃತ್ತಿರುಕ್ತೋ ವ್ಯಾಹಾರೋ ಹಾಸ್ಯಲೇಶಾರ್ಥಃ .
ಸಂರಂಭಸಂಭ್ರಮಯುತಂ ವಿವಾದಯುಕ್ತಂ ತಥಾಪವಾದಕೃತಂ .. 125..
ಬಹುವಚನಾಕ್ಷೇಪಕೃತಂ ಗಂಡಂ ಪ್ರವದಂತಿ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾಃ .
ಇತಿ ದಶರೂಪವಿಧಾನಂ ಸರ್ವಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಮಯಾ ಹಿ ಲಕ್ಷಣತಃ .
ಪುನರಸ್ಯ ಶರೀರಗತಂ ಸಂಧಿವಿಧೌ ಲಕ್ಷಣಂ ವಕ್ಷ್ಯೇ .. 126..
ಇತಿ ಭರತೀಯೇ ನಾಟ್ಯಶಾಸ್ತ್ರೇ ದಶರೂಪನಿರೂಪಣಂ
ನಾಮಾಷ್ಟಾದಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ .

Encoded by Sowmya Krishnapur krsowmya@yahoo at com

—
Natya Shastra Chapter 18

pdf was typeset on March 24, 2024

—

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

